

Гмиря Т.П.

студентка магістрантури;

Землянський А.М.

кандидат філософських наук

доцент кафедри історії, археології і філософії

Мелітопольський державний педагогічний університет

імені Богдана Хмельницького

РЕЦЕПТИВНА СТРАТЕГІЯ ТВОРЧОСТІ Ю. ЯНОВСЬКОГО

***Анотація.** У статті розглядаються особливості художньої творчості Ю. Яновського. Акцентовано увагу на рецептивній стратегії творчості Ю. Яновського, у якій синтезовано слово, музику, живопис, що засвідчує його талант. Автор вдало підбирав теми та проблеми до художніх творів, що дозволяє говорити про майстерність автора.*

***Ключові слова:** художня творчість, поетика, література, роман, лірик.*

Ю. Яновський вважається одним із неперевершених представників письменництва ХХ століття, який належав до представників неоромантичної течії в літературі. Проте за стилем написання творів і за світовідчуттям він був справжнім романтиком. Несподівані ситуації, яскраві образи, пригоди, у яких персонаж усебічно розкриває себе – ось, що завжди приваблювало письменника. Під час написання творів, особливу увагу митець приділяв таким манерним особливостям, як емоційність, патетика, висвітлення недоліків та переваг головних персонажів.

Письменнику вдалося створити неповторний авторський дискурс, якому характерним було виявлення справжнього «Я» персонажа а також розкриття вічних істин буття. Ю. Яновський належав до письменників, іманентних українській ментальності та літературно-фольклорній традиції. Митець помітно вирізнявся серед своїх сучасників націленістю на психологізм автоінтерпретації несвідомих проявів справжньої екзистенції героя [1, с. 148]. Важливим є той факт, що Ю. Яновський під час написання творів звертався до традицій українських письменників ХІХ століття. Саме через це постать та твори письменника завжди залишалися цікавими для літературознавців та критиків.

Так, наприклад, Ю. Яновського досліджували такі відомі критики, як Л. Багацький, М. Бажан, Н. Борнадська, В. Войтенко, В. Голобородько. Його творчість вивчали відомі літературознавці М. Зеров, В. Панченко, Л. Скрипник, Ю. Смолич, О. Ющенко.

Особливого значення у творчості Ю. Яновського набуває рецептивна стратегія творчості, у якій гармонійно синтезовано слово, музику та живопис. Образ автора увиразнювався за допомогою вдало підбраної тематики та проблематики художніх творів, а також використання оригінальних назв. Слід зазначити, що Ю. Яновський майстерно відчував інтонацію кожного слова під час написання своїх творів, що давало змогу наділяти головних персонажів позитивними чи негативними рисами [3, с. 9]. Усі вищезазначені факти свідчать про те, що Ю. Яновський був справжнім майстром своєї справи. Живучи під час тяжких подій, які відбувалися у ХХ століття, автор намагався зрозуміти специфіку громадянської війни в Україні, особливу увагу звертаючи на отаманство, партизанську вольницю та повстанську стихію. Героя своїх романтичних творів автор зображав сильною та вольовою натурою, на долю якої випадав тяжкий вибір, у якому перемагав революційний обов'язок [2, с. 11].

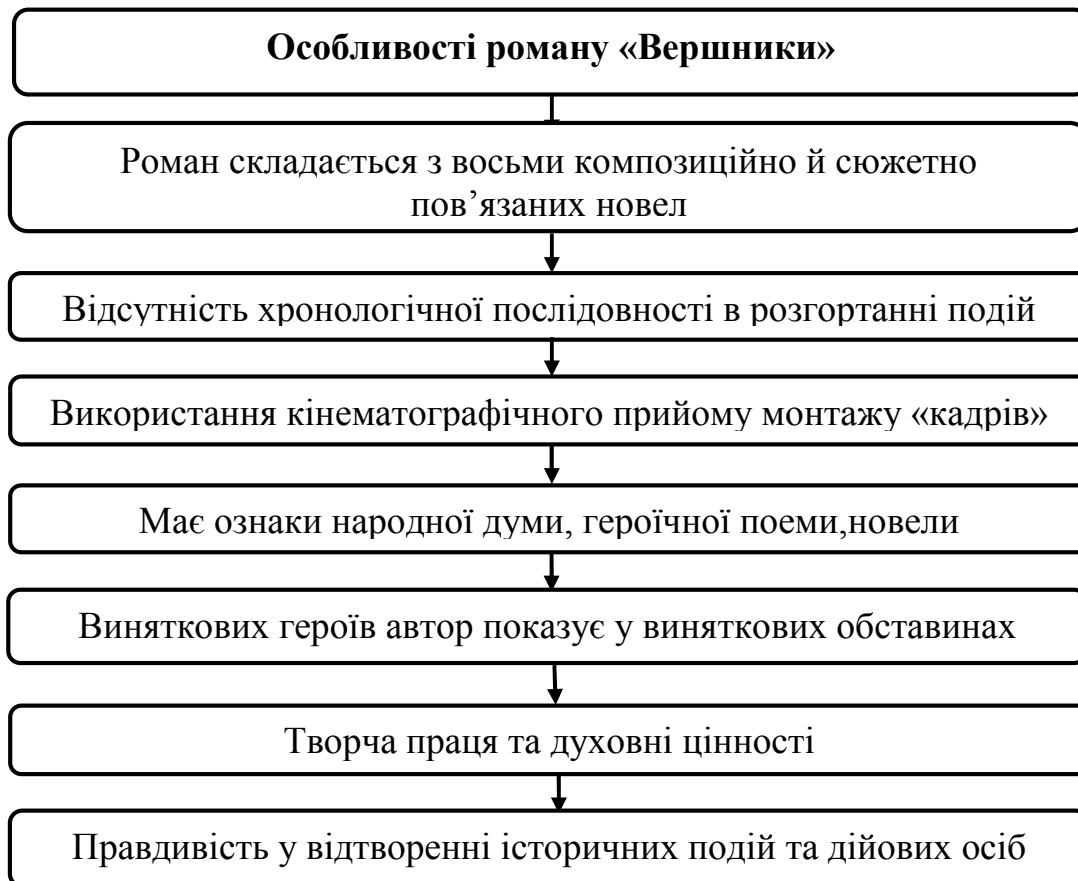

Рис. 1. Художні особливості роману Ю. Яновського «Вершники»

Час, у якому жив Ю. Яновський, ніяк не сприяв на розвиток його творчої сили. Проте митець зміг стати письменником такої художньої енергії, котру не часто бачила історія світової літератури. Ю. Яновський був романтиком, який оспівував красу людської душі, її глибину, умів справедливо зображати закони всесвіту і їх розгортання в одній людській постаті [4, с. 34]. У новелі

«Вершники» описуються події 1919 року. Описання історії того часу доречно навіть сьогодні, оскільки людині завжди було важко жити, тримаючи на собі біль та зневагу. У романі письменник зумів майстерно розкрити позитивні риси характеру головних героїв, засуджуючи при цьому негативні вади суспільства того часу [10, с. 3].

Основні особливості роману «Вершники» Ю. Яновського представлено на рис. 1. Оригінальність Ю. Яновського полягає у спорідненості розкриття художніх образів – символів рідкісного повноцвіття і внутрішньої місткості [6, с. 68]. Наповнюючи свої книги мотивами незламності українського духу, людської могутності і української нації, Ю. Яновський використовував мотиви лицарської мужності та поетичності [5, с. 39].

Роман «Вершники» після виходу у світ одразу ж приніс авторові велику славу. Читачі надсилали схвальні відгуки, проте критики з настороженістю відносилися до роману, хоча в ньому автор і показував свою прихильність до партії комуністів та більшовицьких ідей. Ю. Яновському така реакція сподобалася, адже це означало, що його роман не є байдужим читачам, оскільки у ньому підіймаються такі важливі питання, як (рис. 2):

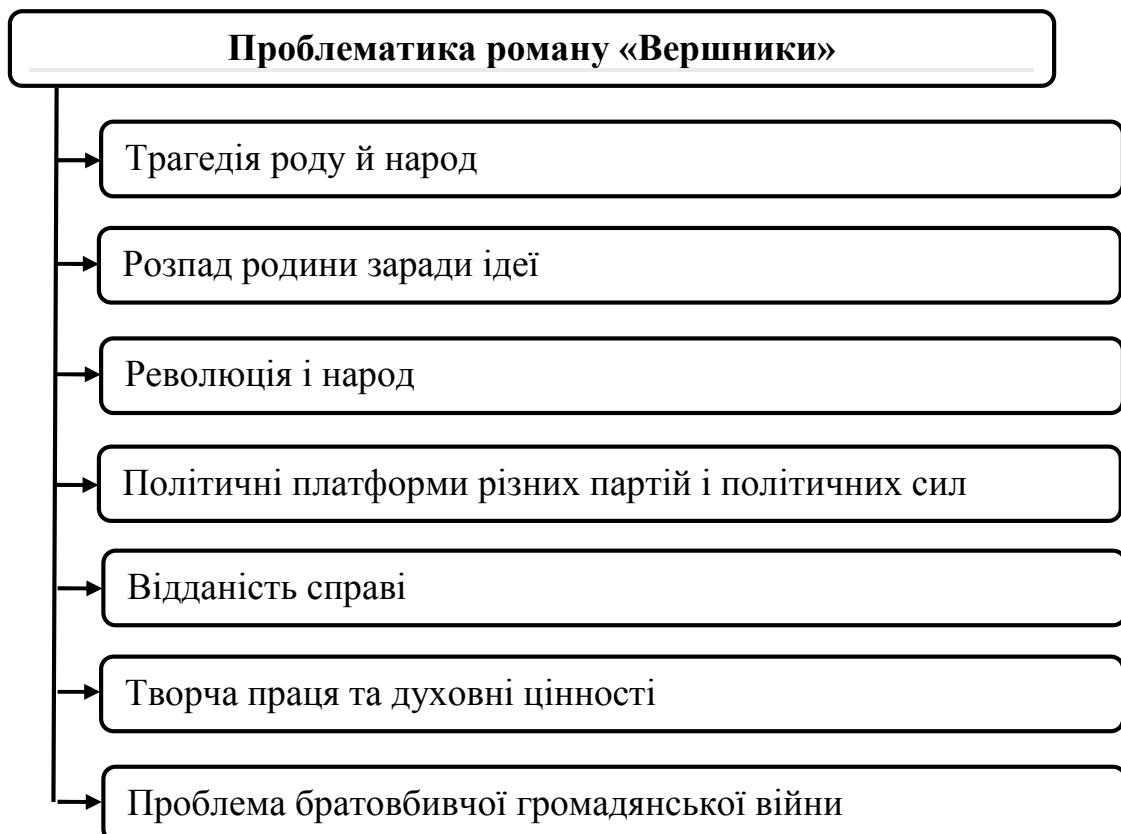

Рис. 2. Проблематика роману «Вершники»

Україна у творах письменника була змальована в багатих традиціях та звичаях народної творчості. Проте автор показував і криваве протиборство, у якому доводилося існувати державі, що заборонялося робити у той час.

Художня тканина твору наскрізь пронизана пісенністю, героїчністю народних дум, сумом плачів та закликань.

Життя та творчість Ю. Яновського можна порівняти із польотом думок, які він вправно висловлював на папері [9]. Дослідники Шаров С. та Шарова Т. наголошують на тому, що сучасні реалії характеризуються значними змінами в соціальному та політичному житті, стрімким технічним і технологічним розвитком. Це сприяє формуванню інформаційного суспільства, широкому використанню інформаційних потоків [7, с. 149]. Тому, вивчення творчості Ю. Яновського буде значно кращим, якщо додатково використовувати в освітньому процесі допоміжні засоби навчання, наприклад електронні підручники .

Твори Ю. Яновського неодмінно вважаються шедеврами української літератури. У них автор піднімає актуальні питання тогочасної дійсності, які хвилюють читача навіть сьогодні.

Література

1. Бажан М. Майстер залізної троянди // Лист у вічність: Спогади про Юрія Яновського. Київ: Дніпро, 1980. 132 с.
2. Войтенко В. Скалічений вершник: Яновський Юрій // День. 2005. 17 серпня. С. 11.
3. Карамаш С. Про Ю. Яновського // Літературна Україна. 2002. 10 жовтня. С. 9.
4. Семенчук І. Юрій Яновський: життя і творчість. К.: Радянська школа, 1990. 256 с.
5. Скрипник Л. Трагедія роду і народу (за романом «Вершники» Ю. Яновського) // Українська мова і література в школі. 2006. №1. С. 39–43.
6. Смолич Ю. Злигодні Юрія Яновського // Сучасність. 1971. №7–8. С. 68–84.
7. Шаров С., Шарова Т. Формування індивідуальної освітньої траєкторії студента засобами інформаційної системи. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогіка. 2017. №2(19). С. 149-154.
8. Шарова Т. М., Шаров С. В. Історія української літератури 40–60 рр. ХІХ ст. Мелітополь: Люкс, 2018. 201 с.
9. Шарова Т., Землянська А. Життя як політ: художні доміанти творчості Володимира Родіонова: монографія; [передм. проф. І.Л. Михайлина]. Харків : Федорко, 2017. 196 с.
10. Ющенко О. Вершник з відібраним сідлом: до 100-річчя з дня народження Юрія Яновського // Народне слово. 2002. 20 серпня. С. 3.